

A Fővárosi Ítéletábra a Dr. Marcingós Ügyvédi Iroda... által képviselt ... I. r. és II. r. felperesnek a... jogtanácsos által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2014. március 27-én kelt 5.G.41.080/2013/14. számú ítélete ellen a felperes részéről benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint másodfokú perköltiséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A felperesek, mint egyetemleges adóstársak és az alperesi jogelőd bank 2007. április 5-én kötöttek felhasználási célhoz nem kötött forint bankszámlára folyósított CHF alapú kölcsönszerződést. A kölcsönösszeg 87.307 CHF volt, a folyósítás forintban történt azzal, hogy legfeljebb 12.000.000 forint kerül folyósításra, a futamidő 144 hónap, a teljes hiteldíjmutató évi 6,27% volt, a kamatlábat a felek egyhavi LIBOR CHF + 3,5%-ban határozták meg, mely a szerződéskötéskor 5,65% volt, a havi törlesztőrészlet 836 CHF.

A szerződés általános része 4.1. pontja szerint adós a havi fizetési kötelezettsége biztosítására devizabankszámlán köteles a törlesztőrészletnek megfelelő összeget biztosítani. Amennyiben a fedezetet a banknál vezetett forintbankszámláján lévő összegből konverzió révén biztosítja, úgy köteles az ottani fedezetet biztosítani.

A szerződés 5.1. pontja szerint amennyiben a kamat vagy bármely egyéb díj, a bank mértéke a bank megítélése szerint nem tükrözi reálisan a hasonló kondíciójú kölcsönök pénzpiacra kialakult kamatát, díját, költségét, illetve az ügylet nyereségességét érintő esetleges hatósági jegybanki vagy Európai Központi Bank intézkedés esetére a bank fenntartja a jogot a kölcsön után számított kamat, illetve díj mértéke módosítására. A módosításról, annak érvénybelépéséről az adóst írásban értesíti. A szerződés 9.7. pontja szerint adós kijelentette, hogy a bank általános szerződési feltételeit, kockázatvállalási üzletszabályzatát megismerte, magára nézve kötelezőnek elismerte.

A 9.8. pont szerint a szerződés nem szabályozott kérdésekben a bank mindenkor általános szerződési feltételei, kockázatvállalási üzletszabályzata, a Ptk. és egyéb ide vonatkozó jogszabályok irányadók. A felperesek közös tulajdonát képező szám alatti ingatlanra a felek jelzálogjogot alapítottak a kölcsön biztosítására.

A kölcsönszerződéshez kapcsolódó, szerződéskötéskor hatályos Általános Szerződési Feltételek XV/6. pontja szerint „a hitel vagy a kölcsön kamatlábát a bank a folyósítási díj pontjában érvényesülő refinanszírozási feltételek ügyfélkockázat figyelembevételével éves százalékban

határozza meg. Ha a refinanszírozási feltételek a jegybanki rendelkezés vagy pénzpiaci körülmények hatására módosulnak vagy a bank megítélése szerint az ügyfélkockázat megváltozik, a bank az ügyfél értesítése mellett módosíthatja a kamatlábat vagy más referencia kamatlábra térhet át és az esedékes kamatot ennek megfelelően számolhatja el, kivéve ha az ügyfél alaptalanul egészére vagy annak egy részére fix kamatozásban állapodik meg".

A kölcsönszerződéshez kapcsolódó, szerződéskötéskor hatályos Kockázatvállalási Üzletszabályzat 4.6. pontja alapján a kölcsön folyósítását, visszafizetését és a kamatfizetést is érintően a szükséges konverziók során a bank mindenkor a saját érvényben lévő devizavétel, illetve eladási árfolyamát alkalmazza.

A perbeli szerződéseket a felek közjegyzői okiratba foglalták.

A felperesek az eredetileg 2013. április 4. napján benyújtott kereseti kérelmükben - kihangsúlyozva, hogy formálisan a kölcsönszerződés létre nem jöttének megállapítása, illetve a kölcsönszerződés semmisségének az 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban Hpt.) 213.§ (1) bekezdés c) és d) pontjába való ütközése miatti semmissége megállapítását nem kérik - kérték annak megállapítását, hogy a közjegyző által készített okirat jogszabályba ütközés okán nem közokirat. Kérték annak megállapítását, hogy a kölcsönszerződések részlegesen érvénytelenek az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek tisztességtelensége miatt. Ebben a körben megjelölték az árfolyamkockázatra vonatkozó 1.2., 1.3., 2., 1., 4.1., 2.5., 4.4. pontot, az átváltási különbszetre vonatkozó 1.3., és 2.1., pontot, az egyoldalú szerződésmódosítási jogra vonatkozó 3.7., 5.1. és 9.7., valamint a közjegyzői okirat tekintetében a 2.1. és 9.4. pontot. Kérték továbbá annak megállapítását, hogy az általános szerződéses feltételek közül a kölcsön nyilvántartásának devizában való meghatározása tisztességtelen, mert nem világos, nem érthető. Kérték annak megállapítását, hogy „a főkötelelem kölcsön nyújtása a folyósított forintösszeget, mivel a Ptk. 239.§ (2) bekezdése alapján a szerződés teljesíthető marad".

Alperes 2013. július 2-án érkezett ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, részletesen nyilatkozva a felperesi tényállításokra, illetve a felperes jogi álláspontjára.

Ezt követően a felperes a 2013. július 4-i tárgyaláson az 5.G.41.080/2013/4. számú jegyzőkönyv szerint előadta, a felperesek és az alperes között létrejött kölcsönszerződés érvénytelenségének a megállapítását kéri, a továbbiakban ez az egyedüli kereseti kérelem. Az érvénytelenség megállapítását arra figyelemmel kérte, hogy a keresetlevélben megjelölt pontok érvénytelenek azok tisztességtelensége folytán, ezeknek a pontoknak az érvénytelenségéből kumulálódik lényegében, hogy az egész szerződés érvénytelen. Hivatkozott még arra, esetleg a bíróságnak hivatalból kellene észlelnie az érvénytelenséget.

A felperesek ezt követően a 2014. január 14-én benyújtott előkészítő iratukban hivatkoztak arra, hogy a szerződés részleges érvénytelenségének megállapítását kérik a keresetlevélben feltüntetett szerződéses pontok kapcsán, ezen túlmenően a semmis szerződéses pontokat pontosították. Nyilatkoztak a pertárgy értékével, a főszolgáltatás jellegével és a bíróságra háruló feladatokkal kapcsolatban, a közösségi jog megsértésével, a szerződés semmisségével, a jóerkölsbe ütközés tilalmával kapcsolatban fejtették ki álláspontjukat, alkotmánybíróági határozatokat, emellett többek közt Róna Péter közzgazdász tárggyal kapcsolatos véleményét is.

Az elsőfokú bíróság felhívására - hozzájárul-e a felperesek 2014. január 14-i keretváltoztatásához - alperes akként nyilatkozott, hogy ahhoz nem járul hozzá.

Az elsőfokú bíróság a 2014. március 27-én 14. sorszám alatt meghozott végzésével a 2014. január 14-én előterjesztett felperesi keresetváltoztatást elutasította.

Az elsőfokú bíróság a 2014. március 27-én kelt 5.G.41.080/2013/14. számú ítéletével a keresetet elutasította, kötelezte az I., II. r. felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg az alperesnek egyetemlegesen 100.000 forint perköltséget.

(Az elsőfokú bíróság a 2014. január 14-én előterjesztett keresetváltoztatást - a kötelező jogi képviselőre irányadó szabályokra figyelemmel - a Pp. 146/A.§-a alapján elkészttség miatt utasította el.) Határozatában az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210.§, 213.§-ai, a Ptk. 209.§, 209/A.§-a, valamint a 18/1999. (II.5.) Kormányrendelet 2.§ d) pontja részletezése után kifejtette, a perben támadott kölcsönszerződés írásban létrejött, az közokiratba foglalásra került, az alperes képviselőjében eljáró személyek meghatalmazással rendelkeztek, a közjegyzői okirat aláírtasította, hogy az írásbeli szerződés a peres felek akaratát tükrözi. Az Általános Szerződési Feltételek és a Kockázatvállalási Üzletszabályzat a szerződés részévé vált, a felperesek a szerződés 9.7. pontjában, a Ptk. 205/B.§ (1) bekezdése szerint elfogadták az Általános Szerződési Feltételek és a Kockázatvállalási Üzletszabályzat rendelkezéseit.

Az érvénytelenség megállapítását a bíróság semmisség esetén sem alkalmazhatja hivatalból, erre a fél ilyen irányú kérelme alapján kerülhet sor, a felperesi kereseti kérelmen túlterjeszkedni nem lehetett. A felperesek által megjelölt tisztességtelen rendelkezések, körülmények a szerződés teljes semmisségének megállapításához nem vezethettek, a hivatkozott feltételekhez részleges érvénytelenség kapcsolódik, a szerződés ezen rendelkezésektől függetlenül teljesíthető. Az, hogy devizában történik a tartozás nyilvántartása, az árfolyamkockázat a felperesek terhére került szabályozásra, átváltási árfolyamokat alkalmaz alperes a vételi és eladási árfolyamoknál és az egyoldalú módosítást lehetővé tevő rendelkezések tágran kerültek meghatározásra, részleges érvénytelenséghez vezethetnek, teljes érvénytelenség megállapításához nem. A perbeli kölcsönszerződés a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak megfelelt.

Utalt ebben a körben a Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14. számú határozatára, s arra, a perbeli szerződésben foglaltak szerint a felpereseknek elsősorban CHF-ben kellett teljesítenie, eshetőlegesen merülhetett fel annak lehetősége, hogy forintszámláról törlesszenek és forintban teljesítsenek az alperes részére, ez esetben volt szükség konverzióra. Ezért elsődlegesen szükségszerűen árfolyamrészhez kapcsolódó költség nem merülhet fel, melyet fel kellene tüntetni a szerződésben, így ennek kapcsán érvénytelenségi ok nem áll fenn.

A Hpt. 213.§ (1) bekezdés d) pontjára történő hivatkozással összefüggésben utalt a Kúria 2/2012. (XII.10.) PK véleményében foglaltakra, arra, a kamat egyoldalú módosítási jogának kikötése önmagában ezen okból nem tisztességtelen. A kamatváltoztatás körében a Kockázatvállalási Üzletszabályzat 7.1. pont is irányadó volt, e körben sem volt megállapítható olyan érvénytelenség, mely a teljes szerződés érvénytelenségére vezetett volna. Utalt ebben a körben a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 5. pontjában foglaltakra is, a jóerkölcsbe ütközés kapcsán pedig a 6/2013. PJE 2. pontjában foglaltakra.

Az elsőfokú bíróság - tekintettel arra, hogy jogkérdésben kellett döntenie - a további bizonyítást, mint szükségtelent mellőzte; a Pp. 78.§ (1) bekezdése, illetve a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (6) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket alperes javára jogtanácsosi munkadíj megfizetésére.

Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek, a fellebbezésüket kiegészítették. Fellebbezési tárgyalás tartását nem kérték, fellebbezésük, illetve annak kiegészítése „perbeszéd gyanánt” került előterjesztésre. Megismételve perbeli tényállításaikat, bizonyítási indítványaikat, vázlatosan ismertették a per lefolyását, kitérve az általuk kifejtett érvrendszerre - a Hpt., a Ptk. rendelkezései, egyéb normák, az Európai Bíróság ítélezési gyakorlata, a felek perbeli nyilatkozatai és az ítélet ismertetésével - az akarathibára, a szerződés létre nem jöttére, illetve jóerkölcsbe ütközésre helyezve

a hangsúlyt. Ebben a körben hivatkoztak a bizonyítási indítványok elutasításának indokolatlanságára.

A fellebbezés kiegészítésükben a per lefolyásával kapcsolatos mozzanatok kiemelése mellett részletesen kifejtették jogelméleti álláspontjukat az akarathiány, a szerződés létre nem jötte, semmissége, ezzel kapcsolatban a régi, illetve az új Ptk. szabályozása kérdéséről. Kifejtették álláspontjukat a devizaalapú kölcsönök létrejöttének tényleges lefolyására, utalva a Kúriai gyakorlatra, egyben kritikával illetve azt, ismételtén utalva Róna Péter közgazdász véleményére, szembeállítva a Kúriai gyakorlatot a 801/B/2002. AB határozat tartalmával.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperesek másodfokú költség viselésére kötelezését kérte. Utalt a 2014. évi XXXVIII. és a 2014. évi XL. törvény szerinti eljárásokra.

A fellebbezés az alábbiakra tekintettel megalapozatlan:

Az 1952. évi III. törvény (Pp.) 146/A.§ (1) bekezdése értelmében kötelező jogi képviselő esetében az általános szabályoktól (146.§) eltérően a felperes a keresetét - a (2)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel - az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg.

A (2) bekezdés alapján, ha az alperes beszámítási kifogást, viszontkeresetet terjeszt elő, a felperes a beszámítási kifogás, viszontkereset közlésétől számított 30 napon belül változtathatja meg keresetét.

A (3) bekezdés szerint a felperes keresetét az alperes beleegyezésével bármikor megváltoztathatja.

A (4) bekezdés alapján a felperes legkésőbb az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás bekezdéséig megváltoztathatja keresetét, ha olyan tényre, bizonyítékra, illetve olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amely önhibáján kívül az első tárgyalást követően jutott a tudomására, és ezt igazolja.

A (5) bekezdés értelmében keresetváltoztatásnak nincs helye, ha az alperes viszontkeresetét, beszámítási kifogását vagy azok módosítását a felperes keresetváltoztatására tekintettel terjesztette elő.

A (6) bekezdés szerint a bíróság végzéssel elutasítja a keresetváltoztatást, ha a felperes azt az (1)-(5) bekezdésben foglalt szabályok megsértésével terjesztette elő; e végzés ellen nincs helye külön fellebbezésnek.

A fenti rendelkezésekre figyelemmel az elsőfokú bíróság a 2014. január 14-i keresetváltoztatást helytállóan utasította el, mint elkésettet. A keresetváltoztatáshoz alperes nem járult hozzá. Ennek folytán a felperes 2013. július 4-i tárgyaláson tett nyilatkozata az irányadó, az ott előterjesztett „egyetlen” kereseti kérelmét kellett az elsőfokú bíróságnak elbírálnia. Mindezek folytán a később, 2014. január 14-én előterjesztett keresetváltoztatás, illetve az azzal kapcsolatos későbbi előadása - a fellebbezése, illetve a fellebbezése indokolásának kiegészítése keresetváltoztatással kapcsolatos része - figyelmen kívül hagyandó volt.

A Fővárosi Ítéltábla utal arra, a módosított kereset szerint felperesek a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét a Hpt. 213.§ (1) bekezdés c) pontjában foglaltakra és a megjelölt,

tisztességtelennek minősített rendelkezésekre alapították, előadásuk szerint az egész szerződés érvénytelen, a „kumulálódás” következtében.

Az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 205/B.§ (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.

A (2) bekezdés alapján külön tájékoztatni kell a másik felet arról az általános szerződési feltételről, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltér. Ilyen feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél - a külön, figyelemfelhívó tájékoztatást követően - kifejezetten elfogadta.

A 209.§ (1) bekezdése alapján tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.

A (2) bekezdés szerint a feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor vizsgálni kell a szerződéskötéskor fennálló minden olyan körülményt, amely a szerződés megkötésére vezetett, továbbá a kikötött szolgáltatás természetét, az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel vagy más szerződésekkel való kapcsolatát.

A (3) bekezdés alapján külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

A (4) bekezdés értelmében a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatók a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.

Az (5) bekezdés szerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg.

A 209/A. § (1) bekezdés alapján az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A (2) bekezdés értelmében fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 210.§ (3) bekezdése alapján a kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha szerződés ezt - külön pontban - a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi.

A 213.§ (1) bekezdése szerint semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza *a)* a szerződés tárgyát, *b)* az éves, százalékban kifejezett teljes hiteldíjmutatót, a

hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb - esetleges - költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést, c) a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét, d) azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást, e) a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat, f) a szükséges biztosítékok meghatározását, valamint g) a szerződéshez kapcsolódóan a fogyasztótól megkövetelt biztosítások megjelölését.

A fenti rendelkezésekre figyelemmel az elsőfokú bíróság helytállóan utalt arra, a szerződés teljes érvénytelensége nem volt megállapítható, helyes volt azon megállapítás is, a perbeli szerződés esetében a felpereseknek elsősorban CHF-ben kellett fizetniük, eshetőleges volt forintszámláról törlesztés és a konverzió, így árfolyamrészhez kapcsolódó költség elsődlegesen nem merülhetett fel.

Helyesen utalt az elsőfokú bíróság Kockázatvállalási Üzletszabályzat 7.1. pontjára, illetve a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 5. pontjára. Utóbbi értelmében, ha a bíróság a fogyasztói szerződés valamely rendelkezését érvénytelennek találja, a szerződés azonban az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, az érvénytelennek minősített kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés azonban egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.

A 2014. január 14-i keresetváltoztatásban foglaltakat az elsőfokú bíróságnak nem kellett vizsgálnia.

A fentiekre figyelemmel a további bizonyítás mellőzése sem indokolja az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 252.§ (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését.

A fentiek folytán felperesek alapos, részletes, nem csak jogi, hanem közgazdasági, pénzügyi ismereteket, felkészültséget is tükröző, részben jogelméleti, részben gyakorlati előadása - mely lényegében a 2014. január 14-i keresetváltoztatáshoz kapcsolódik - nem volt figyelembe vehető.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Pp. 78.§ (1) bekezdése és 239.§-a alapján kötelezte az eredménytelenül fellebbező felpereseket alperes javára másodfokú perköltség megfizetésére, melynek mértékét az elsőfokú bíróság által megállapított perköltség, valamint a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (5) és (6) bekezdése alapján állapított meg.

A fellebbezés elbírálása a Pp. 256/A.§ (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül történt.

Budapest, 2015. szeptember 22. napján

Dr. Gál Judit s. k.
a tanács elnöke

Dr. Molnár József s. k.
előadó bíró

Dr. Rutkai Éva s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Gesztési Diana
tisztviselő